

Biblioteksplan för Rättviks kommun

Biblioteksplan för Rättviks kommun 2007 - 2012

Rättviks kulturförvaltning

Form: Lotta Lindbeck Bleckogårdens grafikverkstad

Foto om inget annat anges: Lennart Edvardsson/Rättviks Bildarkiv

Tryckeri: Rättviks kommuntryckeri

Biblioteksplan för Rättviks kommun

2007-2012

Innehåll

1. Inledning	sid 3
2. Kommunfakta	sid 4
Karta över kommunen	sid 6
3. Kartläggning av kommunens biblioteksstruktur	sid 7
4. Verksamhetsbeskrivning	sid 8
5. Samverkan	sid 10
6. Skolbiblioteken	sid 11
7. Bibliotekets plats i samhället	sid 12
8. Biblioteksplan	sid 14
9. Uppföljning och utvärdering	sid 19
10. Bilagor	sid 19

1

Inledning

Bibliotekslagen från 1996 och UNESCOs folkbiblioteksmanifest fastslår vilka folkbibliotekens huvuduppgifter är, liksom skolbiblioteksmanifestet fastslår motsvarande mål för skolbiblioteken. Dessa dokument ligger till grund för alla svenska biblioteks verksamhet, se bil. 1, 2 och 3.

År 2004 kompletterades bibliotekslagen med en paragraf om att bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet ska samverka och att kommuner och landsting ska anta planer för biblioteksverksamheten.

Syftet är att kommunen med en biblioteksplan kan formulera en lokal bibliotekspolitik, definiera bibliotekets roll i förhållande till kommunens mål, ange konkreta målsättningar för verksamheten och en strategi för dess utveckling. Planen kan medverka till att biblioteket inte bara är en serviceinrättning utan också en lokal utvecklingsfaktor.

Rättviks kulturförvaltning fick våren 2003 ett uppdrag av Kulturnämnden att arbeta fram en biblioteksplan för Rättviks kommun. Planen ska behandlas och fastställas av kommunfullmäktige i Rättvik. Föreliggande förslag till biblioteksplan har utarbetats av en biblioteksgrupp bestående av förvaltningens tre bibliotekarier, förvaltningschefen, kultursekreteraren samt bibliotekssekreteraren. Representanter för gymnasieskolan och grundskolorna har deltagit i arbetet på sina respektive områden.

Svensk biblioteks förening beskriver en biblioteksplan med följande ord: "Med en biblioteksplan avses ett politiskt styrande dokument som omfattar analys av det samlade biblioteksbehovet i en kommun och åtgärder för hur dessa behov ska tillgodoses. Denna biblioteksplan ska förutom folkbiblioteksverksamheten också innefatta biblioteksbehovet vad gäller utbildning, omsorg, vård och näringsliv."

Biblioteksplanen ska beskriva verksamhetens

- inriktning
- omfattning
- samverkan
- medieutbud
- tillgänglighet
- öppethållande

Ur Svensk biblioteks förening: Folkbiblioteks fakta

"Allsvensk fotboll har 1,3 miljoner besökare varje år. Antalet biografbesök är knappt 16 miljoner. De svenska folkbiblioteken har nästan 50 miljoner besökare. Ändå är inte biblioteksverksamheten självklar. Filialer läggs ned och många bibliotek lever under knappa betingelser."

Bibliotekslagen från 1996 tar i sin andra paragraf upp folkbibliotekets roll som främjare av "intresse för läsning och litteratur, information, upplysning och utbildning samt kulturell verksamhet i övrigt".

Rättviks kulturförvaltning administrerar förutom biblioteket även en allmänskulturerksamhet i form av programverksamhet, utställningsverksamhet, naturmuseum, bildarkiv, centralarkiv mm, se Kulturförvaltningens verksamhetsplan, bil. 9.

2

Rättviks kommun – kommunfakta

(uppgifterna baseras på statistik per 31 december 2006)

Rättviks kommun

är 93 km lång och totalt 1933 km². Kommunen ligger i mellersta Dalarna, vid sjön Siljan, 28 mil från Stockholm.

I kommunen finns tre delar: Boda, Ore (med tätorten Furudal) och centralorten Rättvik. Ursprunget till dagens kommun är de tre gamla socknarna (d v s församlingarna) som länge hörde till Leksands socken, men som under 1300-talet bröt sig loss och blev självständiga.

Idag, över 600 år senare, bor en stor del av invånarna i kommunen utmed Rättviken, men i ortens ungdom förekom det inte något centralt Rättvik. Merparten av befolkningen bodde istället i någon av de 50-60 byarna som ligger utspridda längs med Siljansringen. Rättviks kommun har varit mån om decentraliseringstanken och upprätthåller skolor, äldreboende mm i byar och kommunalder utanför centralorten.

Kommunen är känd som en turist- och fritidsort. Traditionen att semestra kring Siljan är över hundra år gammal. Många har fritidshus på orten och många väljer att efter pensionering från arbetsliv på annan ort bygga om sitt fritidshus till permanent bostad. Turismen och fritidsbebyggelsen präglar ortens befolkningsbild och dess stora variationer under låg- respektive högsäsong.

Folkmängd

Det bor 10.884 innevånare i kommunen totalt (5.384 män, 5.500 kvinnor).

Av dessa bor

- 8.521 personer (78 %) i Rättviks församling
- 1.192 personer (11 %) i Boda, 15 km från Rättviks centrum
- 1.171 personer (11 %) i Ore, 35 km från Rättviks centrum

Åldersfördelning

- 26 % är i åldern 0 – 24 år
- 49 % är i åldern 25 – 64 år
- 25 % är i åldern 65 - XX år

I kommundelen Boda är andelen barn och ungdom något högre än snittet i kommunen, medan den i Ore är lägre. Andelen äldre än 65 år är i Boda lägre än snittet och i Ore högre.

Invandrare

Antalet utländska medborgare var 2006-12-31 summa 196, varav 66 nordiska medborgare och 72 medborgare i EU-länder. Övriga utländska medborgare i Rättvik kommer bl a från Asien och USA. Biblioteket har en god beredskap för litteraturförmedling till olika invandrargrupper genom sitt omfattande nätverk där man har tillgång till Internationella biblioteket i Stockholm, länsbiblioteket och till andra depåer med invandrarlitteratur.

Arbete och pendling (uppgifter 2005)

3.903 personer i kommunen förvärvsarbetar och av dessa pendlar 1.501 till arbeten utanför kommunen och 675 personer pendlar utifrån till arbeten i Rättviks kommun.

Kommuner som ligger inom nära pendlingsavstånd är Leksand, Mora, Falun och Borlänge.

Näringsliv

I Rättviks kommun finns ca 700 företag, varav merparten är småföretag, de flesta enmansföretag. Rättviks kommun har alltid haft en omfattande byggnadsarbetarkår. Av naturliga skäl har företagsamheten inom kommunen i hög grad baserats på träråvara i många olika verksamheter, alltifrån små hantverksprodukter till husproduktion. Även turismen är en omfattande näring i kommunen. Största industriföretagen är Hedlunds Trävaru AB i Furudal som har 75 anställda och Svenska Mineral AB i Rättvik.

Den största arbetsgivaren är Rättviks kommun med drygt 1.000 anställda.

Enligt SCB:s statistik är sysselsättningsområdena i kommunen i fallande ordning: vård och omsorg, handel och kommunikationer, utbildning, tillverkning och utvinning, personliga och kulturella tjänster (hotell, restauranger, rekreation mm), byggverksamhet, finansiell verksamhet (bank, data, fastighet mm) företagstjänster och jord- och skogsbruk.

Skola och vuxenutbildning

I kommunen finns: ett gymnasium, två högstudier och 7 skolor med låg- och mellanstadium, av vilka fem finns utanför centralorten, s k byskolor.

Sju studieförbund har utbildningsverksamhet i kommunen och får ekonomiskt stöd från Rättviks kommun genom kulturnämnden.

I kommunen finns även Lärcentrum (fd Komvux), Siljansutbildarna och en utbildning i Kultur-entreprenörskap (breddad magisterutbildning) Creative Business Management i samarbete med Örebro Universitet.

Äldreboende

Kommunen har 5 st äldreboenden med sammanlagt ca 220 boende och personalen består av ungefär lika många tillsvidareanställda personer. Kommunen har en omfattande hemtjänstverksamhet.

Föreningsliv

I kommunen finns ca 140 föreningar, varav bl a 24 kulturföreningar, ca 40 idrottsföreningar, 10 handikappföreningar, 10 politiska föreningar och 13 ungdomsföreningar.

Foto: Lotta Lindbeck

3

Kartläggning av kommunens biblioteksstruktur

Rättviks bibliotek

- a) folkbibliotek med två filialer
- b) skolbibliotek (gymnasiebibliotek, högstadieskolor, varierande bibliotek på övriga skolor)
- c) övriga (bibliotek på Stiftsgården, Folkmusikens hus)

Biblioteken är kommunens mest besökta institutioner och är viktiga informationscentra både för kommunens invånare, de många fritidshusägarna i kommunen samt alla turister som besöker Rättvik.

Huvudbiblioteket har öppet 43 timmar per vecka och betjänar 78 % av kommunens invånare i centralorten Rättvik. Biblioteket finns inrymt i Rättviks kulturhus, byggt 1983. Bibliotekets personal betjänar även övriga verksamheter i huset: ett naturmuseum, en konsthall och en hörsal med varierad programverksamhet. Kulturhuset har (uppgifterna baseras på statistik per 31 december 2006) ca 130.000 besökare/år.

I **Ore** finns en biblioteksfilial i kombination med ett medborgarkontor som har öppet 13 timmar per vecka och betjänar 11 % av invånarna.

I **Boda** finns en biblioteksfilial som har öppet 14 timmar per vecka och betjänar 11 % av invånarna.

I **Bingsjö** by finns en utlåningsstation inrymt i Bingsjö lanthandel.

Inom Rättviks folkbibliotek arbetar idag 11 personer (7,3 årsverken) varav tre personer med bibliotekariekompetens och 7 personer med biblioteksassistentkompetens.

Styrande dokument

för biblioteksverksamheten är

- bibliotekslagen (från 1996 med komplettering 2004), bil. 1
- kommunens budget och däri angivna mål för verksamheten 2007-2009, bil. 4
- förslaget till kulturpolitiskt handlingsprogram från 2006, bil. 5
- bibliotekets servicegarantidokument från 2001

I de kommungemensamma målen och direktiven för 2007-2009 slår man fast att "kulturupplevelser är en betydelsefull del i det som en attraktiv kommun kan erbjuda". Målet är att Rättvik skall bli ett centrum för natur- och kulturturismen i länet. 90 % av invånarna i kommunen skall ha högst en mil till närmaste bibliotek.

Kulturnämndens mål är att

- driva en decentraliserad biblioteks-, utställnings- och programverksamhet
- barn och ungdomar skall erbjudas goda förutsättningar för kulturupplevelser

Bibliotekets servicegaranti lovar att

- alla 6-åringar i kommunen och alla elever i årskurs 6 ges möjlighet till besök med visning av kommunens bibliotek
- biblioteket köper in ytterligare ett exemplar av en bok om fem personer står i kö för att låna boken
- låntagare skall vid förfrågan få besked om fjärrlån inom åtta dagar efter beställningsdagen
- invånarna i Rättvik, Boda och Ore skall ha tillgång till bokningsbar tid på Internet-uppkopplad dator på biblioteken

4

Verksamhetsbeskrivning

Biblioteket tillhandahåller utöver tryckta böcker även böcker inlästa på kassett och CD, talböcker, språkkurser, musik (främst folkmusik) på CD och drygt 100 tidningar och tidskrifter. Biblioteket hyr ut spelfilmer på DVD och VHS.

Biblioteket förmedlar lån till och från andra bibliotek, s.k. fjärrlån, och tillhandahåller datorer med Internetuppkoppling. Bibliotekspersonalen vägleder låntagarna i det ökande utbudet av information på Internet och i databaser.

På biblioteket finns möjlighet att släktforska dels med hjälp av de mikrokort över kommunens kyrkböcker som finns på biblioteket, dels genom lån av mikrokort från övriga Sverige via SVAR (Svensk Arkivinformatiön)

Två kärnområden

Biblioteket arbetar med läsfrämjande verksamheter för alla åldrar och låntagargrupper, men med särskild tonvikt på två kärnområden.

Barn- och ungdomsbiblioteket

Barnbiblioteket har en viktig roll som spindeln i det lokala barnkultur nätet. Barnbibliotekarien fungerar som informationsförmedlare och samordnare samt som stöd för skolpersonal i barnkulturfrågor.

Biblioteket är den enda kommunala resursen för specialmedier, placerade bl a i en s k Äppelhylla (media för barn och ungdom med särskilda behov).

Barnbibliotekarien arbetar aktivt och uppsökande med läsfrämjande verksamheter såsom biblioteksvisningar, bokprat för klasser, läsprojekt, gåvoböcker, det årliga Bokjuryn-projektet mm.

Barnbiblioteket uppmuntrar barns nyfikenhet och vetgirighet och är ett stöd för barns och ungdomars eget kunskapssökande. Biblioteket ska ses som ett komplement till förskolans och skolans resurser.

Bibliotekets sociala verksamhet

har utvecklats mycket under de senaste åren. Den når idag fler och fler äldre, synskadade, personer med läs- och skrivsvårigheter och personer med andra funktionshinder.

Verksamheten bedrivs av en bibliotekarie som ansvarar för Boken-kommer, läscirklar för funktionshindrade, samarbete med särskolan och tillgänglighetsfrågor. En biblioteksassistent ansvarar för talböckerna.

Boken kommer

är en verksamhet för låntagare som av någon anledning inte kan ta sig till biblioteket. Idag får 10 st låntagare hem böcker varje månad - en viktig och uppskattad service.

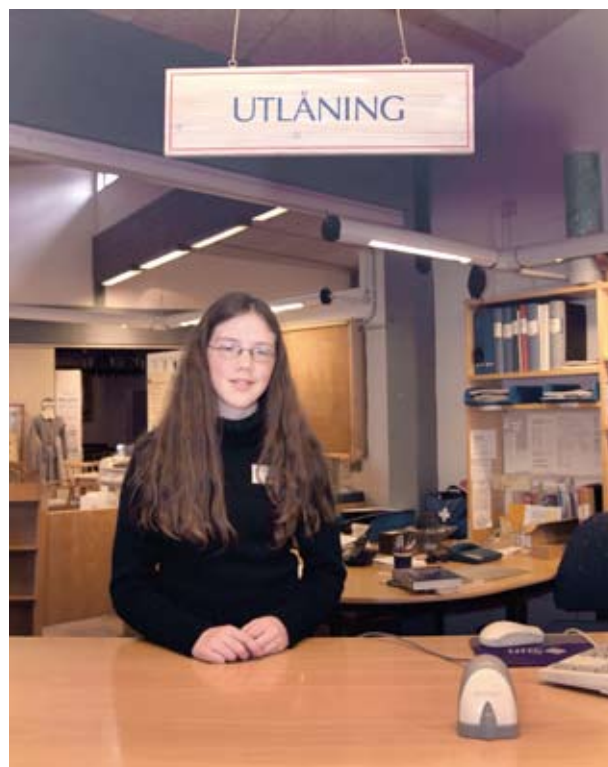
Talböcker, böcker med Stor stil mm

Att inte kunna läsa en tryckt text är ett stort handikapp i dagens samhälle. Biblioteket tillhandahåller flera typer av media för personer med synskador, läs- och skrivsvårigheter och andra funktionshinder. Det finns samarbete med SRF, Synskadades riksförbund, och FMLS, Förbundet funktionshindrade med läs- och skrivsvårigheter.

Arbetet med att sprida de nya digitala talböckerna i DAISY-format har pågått under flera år. Biblioteket har nyligen fått tillstånd att själv ladda ner och bränna DAISY-talböcker på efterfrågan.

Förhållande mellan huvudbibliotek och filialbibliotek

- Ett starkt huvudbibliotek ska fungera som resurs för hela kommunens bibliotekssystem
- Huvudbiblioteket har ansvar för medieinköpen och för bredden i utbudet, för fjärrlånen och för råd/stöd vid filialernas arbete med gallring och magasinering
- Mediabeståndet på biblioteken ses som en helhet där man kompletterar varandra
- Filialbiblioteken är, liksom huvudbiblioteket, viktiga mötesplatser. De är ofta de enda öppna offentliga rummen på sin ort.

Utlåning

Rättviks biblioteks utlån under 2006 var totalt: 82.234, dvs 7,6/invånare. Riksgenomsnittet i utlån under 2005 låg på 7,9/invånare.

Utlånen fördelar sig geografiskt enligt följande:

Rättvik	72.019
Boda	4.177
Ore	5.772
Bingsjö	225
Ingels café	41 (nedlagt hösten 2006)
Totalt	82.234 utlån i kommunen

En grov uppdelning av de media som lånas ut ser ut så här:

- 23 % skönlitteratur (19.196)
- 23 % facklitteratur (18.747)
- 32 % barn- och ungdomsböcker (25.942)
- 22 % övrigt (talböcker, tidskrifter, filmer bok-på-CD, musik, fjärrlån, 18.349)

5 Samverkan Samverkan

Kommunbiblioteket samverkar med **gymnasiebiblioteket** och **Rättviksskolans bibliotek**, som är under uppbyggnad, genom ett gemensamt bibliotekssystem.

Biblioteket samverkar med kommunens skolor i en **skolkulturgrupp** som planerar regelbundna gemensamma kulturaktiviteter.

I Naturmuseet i Rättviks kulturhus har biblioteket en stor referensavdelning och man har ett nära samarbete med **kommunekologen** i planeringen av en ny pedagogisk presentation av museets materialsamlingar.

Biblioteken och kulturförvaltningarna i **Siljanskommunerna** har ett nära samarbete med gemensamma projekt och regelbundna träffar på chefsnivå. En kultursamordnare på 20 % har anställts av Region Siljan våren 2007 för att utveckla marknadsföring av hela regionens kulturaktiviteter och främja samverkan mellan kommunerna inom områdena bibliotek och allmänkultur.

Biblioteken i länet har en nära samverkan. **Länsbiblioteket** ger dels en möjlighet att söka litteratur på samtliga bibliotek genom den gemensamma katalogen Dalsök och står dels till tjänst med transporter av fjärrlån mellan länets alla bibliotek flera gånger i veckan. Länsbiblioteket tillhandahåller även stöd och fortbildning av personal på alla bibliotekets verksamhetsområden. Länsbiblioteket samordnar regelbundet möten för olika personalkategorier.

6

Skolbiblioteken

Rättviks kommunfullmäktige har år 2004 antagit en Barn- och ungdomsplan som tar fasta på FN:s Barnkonvention och skall vara en vägledning för dess efterlevnad i Rättviks kommun, bil. 6. Barn- och utbildningsnämnden har 2005 antagit en Barn- och utbildningsplan 2005-2008, bil. 7 som anger de övergripande målen för barn- och utbildningsverksamheten i kommunen.

Skolbiblioteket är ett viktigt stöd för skolans pedagogiska verksamhet och ska genom sin verksamhet

- erbjuda eleverna tillgång till skön- och facklitteratur som behövs för deras studier men även för rekreation
- hjälpa eleverna att förbättra och utveckla sin läs- och skrivförmåga
- hjälpa eleverna att förbättra sin förmåga att hantera information

Rättviks kommuns grundskolebibliotek

Skolbibliotekens lokaler varierar från bokhyllor i korridoren till egna biblioteksrum. Bemanningen skiljer sig mycket mellan de olika skolorna, från ingen bemanning alls till en halvtidstjänst på en skola.

Bokbeståndet består fortfarande till viss del av inaktuell fakta och skönlitteratur. Förnyelse av beståndet sker hela tiden med de små resurser skolorna tilldelas.

För att stimulera elevernas läsintresse och läsutveckling deltar skolorna i bokprojektet "Bokjuryn" i samarbete med huvudbiblioteket.

I nuläget är Rättviksskolan uppkopplad mot bibliotekssystemet Bookit tillsammans med Rättviks bibliotek och Rättviks gymnasium. Skolan har tillgång till flera datorer i biblioteket.

Samverkan mellan grundskolornas bibliotek förekommer inte idag.

Biblioteket i Rättviks gymnasium

Gymnasiets bibliotek svarar för biblioteksservice och utlåning av läromedel till personal och elever på gymnasiet, Lärcentrum (fd KomVux), Siljans-utbildarna, SFI.

Genom bibliotekssystemet Bookit har gymnasiets bibliotek tillsammans med kommunbiblioteket i praktiken ett gemensamt bokbestånd, en gemensam katalog och ett gemensamt utlåningssystem samt gemensamma bokinköpsmöten. De två biblioteken samverkar till viss del också när det gäller externa databaser.

År 2005

Öppet/vecka	44,5 tim
Antal anställda	1 bibliotekarie
Bokbestånd	30 200 exemplar
Antal lån	12 495
Medieanslag	230 000
Antal besökare/skoldag	605
Antal elever/personal	Ca 700

7

Bibliotekets plats i samhället

Bibliotekens styrka består i att de ingår i ett nationellt nätverk, som garanterar tillgång till stora informationsmängder. Allmänhetens förtroende för verksamheten är stor, beroende på personalens mångåriga och breda kompetens i informationsförsörjning. Denna kompetens skall ständigt underhållas och utvecklas.

Biblioteken har de senaste åren präglats av en snabb teknikutveckling. Nya medier i form av "det elektroniska biblioteket" tillgängligt via internet, "strömmande talböcker", elektroniska böcker som man läser direkt på sin dator mm ställer i framtiden nya krav på anpassning och förändring av utbudet av tjänster.

Internets betydelse ökar. Biblioteket ska vara ett centrum där medborgarna med hjälp av kompetent personal ska nå samlad och systematiserad information i detta stora, blandade utbud.

Biblioteket ska vara ett "demokratins frirum", en mötesplats både fysiskt och virtuellt, där alla ges gratis tillgång till böcker och information, oavsett ekonomi och social ställning. Biblioteket ska motverka uppkomsten av ett virtuellt klassamhälle och en förutsättning för detta är att samtliga bibliotek har en god teknisk infrastruktur.

Som informationscentrum för medborgaren i kommunen erbjuder biblioteket förutom sedvanliga media även tillgång till kommunal och samhällelig information, konsumentvägledning och kommunens arkiv och bildarkiv.

Rättviks biblioteks stora målgrupper idag är barn och unga, pensionärer, talbokslåntagare, tidningsläsare, Boken-kommer-låntagare, småbarnsföräldrar, vuxenstuderande, filmlånare och internetanvändare.

Nya målgrupper som biblioteken skulle vilja nå ut till är bl a småföretagare, politiker, nya svenskar och unga vuxna.

Rättviks biblioteks ledord är

- Kunskap:** kompetens, folkbildning, demokrati, upplysning, information
- Bemötande:** professionalitet, service, tillgänglighet, bra utbud & variation, personal med god lokalkännedom
- Mötesplats:** bra lokaler och tillgänglighet, öppen fristad, social mötesplats
- Uppsökande:** socialt uppdrag, mångsidighet, flexibilitet, ökande marknadsföring
- Utmaning:** den snabba tekniska utvecklingen och behovet av resurser för att möta dessa nya krav.

8 BIBLIOTEKS

Biblioteksplan 2007-2012

1. Biblioteket som informationscentrum

Biblioteket har en tudelad uppgift: informationssökning och lässtimulans.

För att kunna tillgodose låntagarnas krav och utveckla båda dessa funktioner ska biblioteket identifiera och starta ett kontinuerligt arbete med några **fokusgrupper** i samhället, som kan föra fram synpunkter och önskemål på biblioteken.

Ökande öppettider, bättre webbsida och fokusgrupper ska ingå i en ökad **marknadsföring av biblioteket**.

Denna ska stärkas av en annonskampanj, affischer, skyltar, besök hos föreningslivet och studieförbunden.

Biblioteket ska också marknadsföras som ett centrum för aktuella diskussioner i kommunen (t ex om vargar, byskolor, åldringsvården).

2. Bemanning

Låntagarna ska mötas av en **kompetent och serviceinriktad personal**.

Personalen ska genom fortbildning stimuleras och stödjas så att de kan svara mot låntagarnas behov.

Under åren 2010-2011 kommer mer än hälften av förvaltningens personal att gå i pension. En **analys av kompetensbehovet** och en grundlig planering av tjänster för framtidens bibliotek samt de ekonomiska förutsättningarna för detta måste fastslås de närmaste åren. Flexibilitet inom hela bibliotekssystemet är önskvärd. All personal ska, när utlåningen på båda filialbiblioteken datoriserats, kunna arbeta varsomhelst inom bibliotekssystemet.

PLAN

3. Tillgänglighet

Biblioteket ska ha en **god tillgänglighet både fysiskt och elektroniskt**.

Ett bra biblioteksbesök genererar inte alltid ett lån, men biblioteket är värdefullt som mötesplats och lärmiljö i kommunen. Höga utlåningssiffror gäller inte längre som det viktigaste måttet för ett bra bibliotek. Generösa öppettider och hög besöksstatistik är minst lika viktiga. Statistiken ska även gälla "elektroniska besök", dvs låntagare som besöker bibliotekets hemsida på sin dator hemma.

Rättviks bibliotekslokaler håller god standard, men en anpassning till nya arbetssätt, ny teknik och en ökad tillgänglighet kräver investeringar de närmaste åren, framför allt i Rättviks kulturhus, som inte genomgått någon upprustning sedan det byggdes 1983. Huset har en genomströmning av ca 130.000 besökare/år.

1999 kom den nationella handlingsplanen för handikappolitiken i landet. Man betonar 3 punkter:

- att handikapperspektivet ska genomsyra alla samhällssektorer
- att skapa ett tillgängligt samhälle,
- att förbättra bemötandet

Mars 2004 gjordes en arkitektinventering av bibliotekets fysiska tillgänglighet. Förslag till åtgärder finns bl a. med i den "Handlingsplan för ökad tillgänglighet" som kulturnämnden antog i maj 2006, bil. 8.

Biblioteket skall vara **tillgängligt för alla** senast 2010 enligt den nationella handlingsplanen för handikappolitiken "Från patient till medborgare".

BIBLIOTEKS

4. Medieplan

Medieplanen är en plan för inköp, gallring och magasinering av bibliotekets medier. Rättviks bibliotek har gjort en sådan plan 2005, och denna ska årligen följas upp och revideras. Därtill ska planer för filialerna göras så snart bokbestånd och utlåning datoriserats. På sikt bör Rättvik ha en medieplan för alla kommunens bibliotek.

5. IT-strategi

Den tekniska utvecklingen går fort. Informations-sökning på Internet, elektroniska tidskrifter och databassökning är verksamheter som ständigt utvecklas på biblioteken. Allt större krav ställs på bibliotekspersonalens kompetens att vägleda och värdera i all den informationsmängd som står till buds.

All den **teknikutveckling** som sker inom biblioteksverksamheten i hela landet ställer också lokala krav på **ökande resurser**.

- Rättvik ska i samarbete med länsbiblioteket **utveckla sin webbsida** så att bibliotekskatalogen blir mer användarvänlig.
- biblioteket ska erbjuda låntagarna fler **databaser** och länkar
- utlåningen på de två **filialerna ska datoriseras**
- besökare på huvudbiblioteket ska ha tillgång till **trådlöst nätverk**
- så snart tekniken är fullt utvecklad ska Rättvik satsa på en **RFID-teknik**, (Radio Frequency Identification) dvs datachips i stället för streckkoder i böckerna för både lånehantering, inventering och stöldmärkning av media.

PLAN

6. Biblioteken och utbildningen

Det är angeläget att skolbiblioteken i kommunen utvecklas. Kommunbiblioteket och skolbiblioteket ska på sikt ingå i ett gemensamt biblioteksdata-system i hela kommunen. Kommunbiblioteket stöder skolbiblioteksutvecklingen genom kunskap och råd i biblioteksfrågor samt genom att ta emot skolklasser och lärare på både huvudbibliotek och filialer.

Kommunbiblioteken och skolorna bör skapa en reglerad **överenskommelse** om samarbetsformerna.

a) Grundskolans biblioteksvision

- Det ska finnas ett bibliotek på varje skola
- Biblioteket ska vara bemannat med utbildad personal vissa tider (beroende på skolans elevantal och behov)
- Biblioteket ska vara inbjudande och stimulera till läsning
- För att kunna bedriva en god bibliotekservice och utlåning av böcker till elever och personal behövs en ständig kvalitets- och kvantitetsuppbyggnad av bokbestånden. Skolbiblioteken skall stödja och främja de mål som anges i skolans styrdokument genom att vara ett läromedel anpassat efter elevers och lärares behov. Det ska stärka elevers och lärares informationskompetens och ge elever lässtimulans.

Uppföljning och utvärdering av skolbiblioteksläget behöver ske en gång per läsår.

b) Gymnasiebibliotekets vision/handlingsplan 2006/2008

Skolbiblioteket skall stödja och främja de mål som anges i skolans styrdokument genom att

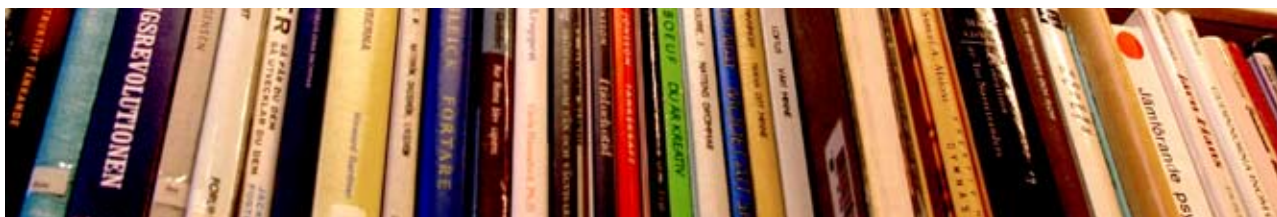
- Vara öppet hela skoldagen
- Vara bemannat med utbildad personal
- Vara ett läromedel anpassat efter elevers och lärares behov
- Stärka elevers och lärares informationskompetens
- Ge elever och personal lässtimulans

Gymnasiebiblioteket vill utveckla viss personal-samverkan med kommunbiblioteket i framtiden. Gymnasiebiblioteket vill också utveckla bibliotekets pedagogiska sida genom aktiv samverkan med undervisningen (kräver personalförstärkning).

c) Det livslånga lärandet

Utbildning är idag en livslång läroprocess. Förutom all den vuxenutbildning som sker hos de många aktiva studieförbunden på orten väljer många att läsa på distans. Alla dessa studerande använder sig av sitt närmaste folkbibliotek för sina studier och de ställer nya krav på biblioteken.

Dessa nya behov av **handledning och litteratursökning** ska biblioteket möta genom att erbjuda en **kontaktperson i vuxenutbildningsfrågor** som kan ge en personlig, schemalagd handledning. Biblioteket ska erbjuda kompetensutveckling av personal ifråga om hjälp till självhjälp i vuxenstudiefrågor.

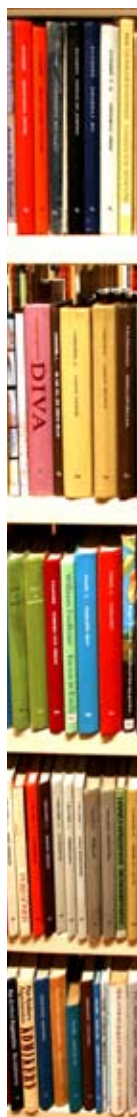
BIBLIOTEKS PLAN

7. Lässtimulans för alla åldrar

Läsning av skönlitteratur förmedlar insikt och förståelse, stimulerar fantasin och bidrar till personlig utveckling. Biblioteket ska **stimulera lusten att läsa** genom bland annat följande **aktiviteter och åtgärder:**

- läsprogram • samarbete med BVC, skolan m fl • Boken-kommer
- läscirklar • författarbesök • bokutställningar • utveckling av bibliotekets hemsida med flera olika nyhetslistor för olika kategorier av böcker och filmer.

Biblioteket planerar ett närmare samarbete med personalen på gruppboende och i äldreomsorgen i kommunen. Genom att delta i **nätverksträffar** med personalen kan samarbetet underlättas. Biblioteket vill också utveckla bildutlåning från bildarkivet till kommunens äldreomsorg och låna ut bildspel i DVD-format med olika teman.

8. Utveckling av filialbiblioteken

Filialbiblioteken och huvudbiblioteket har ett gemensamt bokbestånd och ska på sikt ha en gemensam katalog och ett gemensamt **datoriserat utlåningssystem.**

Filialbiblioteken ska vara små effektiva bibliotek och informationscentra med minimerade magasinsutrymmen.

Personalen på en filial arbetar ensam, varför **kompetensfrågan** är viktig. Man bör ha en bibliotekariekompetens i verksamheten på filialerna.

Biblioteket i Ore bör på sikt få en central **placering i centralorten Furudal**, gärna i samverkan med andra aktörer så att öppethållandet kan bibehållas eller helst ökas. Resurser behövs för ett generöst öppethållande för informationssökning och för att uppnå målet med ett **Medborgarkontor** – ortens enda öppna offentliga rum.

Båda filialbibliotekens **samverkan med ortens skola** behöver förstärkas med klarare överenskommelser.

9

Uppföljning och utvärdering

Biblioteksplanen bör följas upp, utvärderas och revideras vid behov eller minst vart femte år.

Utvärderingen ska vara både kvantitativ och kvalitativ. Dels ska antalet besökare, antalet bibliotekslån etc mätas, dels ska verksamhetens kvalitet värderas genom både fokusgrupperna och genom den egna personalen.

10 Bilagor/länkar

1. Bibliotekslagen SFS 1996:1596, tillägg SFS 2004:1261
2. UNESCOs folkbiblioteksmanifest
3. UNESCOs skolbiblioteksmanifest
4. Rättviks kommuns budget 2007-2009
5. Förslag till kulturpolitiskt program 2006
6. Barn och ungdomsplan för Rättviks kommun 2004
7. Barn- och utbildningsplan 2005-2008
8. Handlingsplan för ökad tillgänglighet 2006
9. Kulturförvaltningens verksamhetsplan för år 2007

Välkommen till Rättviks bibliotek

Rättviks bibliotek finns i Rättviks kulturhus, Storgatan 2
tfn bibliotek 0248-70 195
tfn kulturkontoret 0248-70 197
fax 0248-13 168
E-post: bibliotek@rattvik.se
Postadress: 795 80 Rättvik
www.rattvik.se

Öppettider:
måndag - torsdag kl. 11-19
fredag kl. 11-15
lördag kl. 11-14
söndag kl. 13-17 "lättöppet"

Läspaviljongen är öppen från kl 10.00 måndag - fredag

